

مطالعه دیدگاه های معلمان در خصوص صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی در تهران

زینب مقدسی^۱، محمد جوادی پور^۲، مرضیه دهقانی^۳

چکیده

این مطالعه به دنبال بررسی دیدگاه های دبیران در خصوص صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی در شهر تهران می باشد. شیوه اعمال شده، تحقیق توصیفی است. جمعیت آماری شامل معلمان زن همه مدارس ابتدایی دخترانه در شهر تهران در سال تحصیلی ۲۰۱۶-۲۰۱۵ می باشد، شیوه نمونه گیری تصادفی برای تعیین اندازه نمونه استفاده شده است. نمونه آماری شامل ۲۲۶ نفر بوده است. برای جمع آوری داده های مورد نیاز، پرسشنامه هایی استفاده شده است. ابزار جمع آوری داده در این مطالعه پرسشنامه بوده است که شامل ۳۵ گویه با مقیاس نوع لیکرت در ۸ مولفه اصلی صلاحیت ارتباطی، شخصیتی، اخلاق حرفه ای، تدریس، رفتارهای اجتماعی، مدیریت کلاس و فناوری اطلاعات بوده است. روایی پرسشنامه توسط استادان راهنما و مشاور صورت گرفته است و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ارزیابی و ۰/۹۵ بوده است. آمارهای توصیفی (فراوانی، میانگین و انحراف معیار)، و آمارهای استنباطی (آزمون t و آزمون فریدمن) به وسیله نرم افزار SPSS محاسبه شده است. نتایج نشان داده است که صلاحیت حرفه ای معلمان در شرایط خوبی بالاتر از حد متوسط می باشد.

کلیدواژه‌ها: صلاحیت های حرفه ای، معلم، آموزش ابتدایی، شهر تهران.

^۱ کارشناسی ارشد آموزش بزرگسالان. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران. moghadasi_m92@ut.ac.ir

^۲ عضو هیأت علمی (استادیار) دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

^۳ عضو هیأت علمی (استادیار) دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران

مقدمه

امروزه نظام آموزش و پرورش بنا به ضرورت تغییرات اجتماعی یکی از سازمانهای پیچیده و بزرگ اجتماعی در هر کشوری محسوب می شود (صافی، ۱۳۹۳، ص ۴). نیمه دوم قرن بیستم شاهد تغییراتی وسیع در مناسبات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطوح جهانی و بومی بوده است. این تغییرات، ابداع روش های نوآورانه و متنوع رادر تمام بخش های آموزشی ایجاد کرده است (طالبی، مرادی، پاکدل بناب و زمستانی، ص ۱۳۹۰). معلم هم به عنوان مهمترین عضو نظام آموزشی در فرآیند یاددهی و یادگیری و معمار اصلی نظام آموزشی است که از این تغییرات مستثنا نیست.

معلمان به دلیل نقش برجسته ای در یادگیری دانش آموزان در طول تحصیلات و زندگی آنان دارند و نیز بدلیل اینکه اعمال و رفتارشان در ایجاد انگیزه های یادگیری موثر است نیازمند کسب مهارت ها و صلاحیت های مختلف شغلی و حرفه ای هستند. جامعه ی امروز با توجه به مسائل فردی و اجتماعی پیچیده ای که دارد نیازمند افرادی است که علاوه بر کسب صلاحیت هایی بتوانند به طور خلاق بیندیشد و باورها و توانایی های خود را بشناسند (رحمانی فر، ۱۳۹۲). یک صلاحیت شامل ترکیبی از علم، مهارت، دیدگاه و خبرگی می باشد. امکان دارد این سطح به صورت رسمی، غیررسمی و برحسب موقعیت دانسته یا نادانسته به دست آمده باشد. روابط اشاره شده شامل احساسات، ارزش ها و انگیزه ها می باشد. بنابراین صلاحیت ترکیبی از علم، مهارت و روابطی است که شرایط مختلف را پاسخگو می باشد (زی وان و لسنیک^۱، ۲۰۱۴: ۳۰). معلمانی که مسئول هستند (آموزش افراد آینده) باید برای اجرای این مسئولیت مجهز شوند. صلاحیت معلمان بایستی بطور پیوسته در معرض تحقیق و آنالیز قرار گرفته و باید از طریق بروزرسانی توسعه یابند (سیلو^۲، ۲۰۱۰). کوکتوران^۳ (۲۰۱۱)، صلاحیت های معلم ها را طبق دیدگاه خانواده ها به یک مقیاس تبدیل کرده است. صلاحیت اصلی معلم را شامل: توانایی در هنر، ویژگی های فردی، تسلط بر زبان، توانایی کمی، دانش جهانی و اجزای کیفیت معلم در آماده سازی محیط یادگیری

1. Zvan & lesnik

2. Selvi

3. Kucukturan

بیان می‌کند. زیگاتن وهمکاران^۴ (۲۰۱۳) در مقاله خود با عنوان صلاحیت حرفه‌ای معلمان در طول دوره تحول آموزشی در کشور لیتوانی، بیان می‌دارد که توسعه حرفه‌ای منابع انسانی متضمن پیامدهای فردی و سازمانی است. همچنین در حوزه عوامل سازمانی مولفه‌های فرهنگ سازمانی، آموزش، مشارکت، ارتباطات سازمانی بر توسعه حرفه‌ای مدرسین تأثیر دارند. نتایج پژوهش کانتر وهمکاران^۵ (۲۰۱۳)، نشان داد صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در ۴ مقوله‌ی دانش عمومی، دانش موضوعی، دانش تربیتی و دانش تربیتی- موضوعی قرار می‌گیرد. همچنین وضعیت فعلی معلمان ابتدایی بر اساس نتایج به دست آمده از خود ارزیابی آنها در چهار بعد مورد نظر مطلوب برآورد شده است. والیکا وروهن^۶ (۲۰۱۳)، در توسعه صلاحیت‌های حرفه‌ای صلاحیت‌های مورد نیاز معلمان برای به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عبارت‌اند از: دانش و مهارت لازم درباره فرایند طراحی راهبرد تدریس، مواد آموزشی، استفاده از سخت افزار، استفاده از نرم افزار، استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی در فرایند یادگیری و مشارکت با فراگیرنده، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فرایند تدریس، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در فعالیت فراگیرنده. زیگاتن وهمکاران^۷ (۲۰۱۳)، یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که قابلیت‌ها و مهارت‌های معلمان به عنوان مولفه‌های عوامل فردی بر توسعه و ارتقای حرفه‌ای معلمان تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد. همچنین در حوزه عوامل سازمانی نتایج نشان داد که مولفه‌های فرهنگ سازمانی، آموزش، مشارکت، ارتباطات سازمانی بر توسعه حرفه‌ای مدرسین تأثیر مثبت و معناداری دارند. انگنگ وهمکاران^۱ (۲۰۱۵)، موسسه آموزش عالی مالزی هفت مهارت نرم را به عنوان مهارت‌های عمومی که لازم در برنامه درسی معلمان قرار گیرد را شامل: مهارت‌های ارتباطی، تفکر انتقادی و حل مسئله، کارگروهي، یادگیری مادام‌العمر، اطلاعات و مهارت مدیریتی، مهارت کارآفرینی، مهارت اخلاق حرفه‌ای، مهارت‌های رهبری بیان می‌کنند. یافته‌های پژوهش نادری وهمکاران (۱۳۸۹) نشان داد که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان در زمینه مؤلفه روش تدریس،

۴. Zygaitienė & et al

۵. Kunter & et al

۶. Valica & Rohn

۷. Žygaitienė & et al

۱. Ngang & et al

طراحی آموزشی و ارزشیابی و تکنولوژی آموزشی بیانگر این واقعیت است که معلمان از مهارت‌های حرفه‌ای لازم برخوردار نیستند و در تدریس با مشکلاتی مواجه‌اند. از طرفی دیگر، نتایج بسیاری از تحقیقات انجام گرفته در مورد معلمان ابتدایی در سراسر کشور حاکی از آن است که معلمان مورد مطالعه، از صلاحیت و مهارت‌های لازم برخوردار نیستند و در وضع مطلوبی نیستند. نتایج پایان نامه قدری (۱۳۹۳)، نشان داد وضعیت صلاحیت حرفه‌ای دبیران دوره متوسط شهرستان چابهار از نظر مؤلفه‌های صلاحیت رفتاری، آموزشی، توسعه حرفه‌ای، اخلاق حرفه‌ای، تدریس، شخصیتی، فکری، بالاتر از حد متوسط است وضعیت آنها از نظر صلاحیت فناوری در حد متوسط میانگین فرضی است.

با توجه به تحقیقات انجام شده تاکنون در شهر تهران مفهوم صلاحیت معلمان غالباً در ابعاد بسیار محدودی از قبیل برنامه ریزی، اجرا، ارزشیابی برنامه آموزشی انجام شده و پژوهش‌های بسیار کمی در مورد بررسی وضعیت موجود صلاحیت‌های حرفه‌ای در مورد معلمان شهر تهران انجام شده است. شاخص‌ها بیشتر در روی کاغذ و بخشنامه‌ها آمده و نظام ارزشیابی سازمان یافته-ای برای سنجش صلاحیت‌های معلم موجود نمی‌باشد. به منظور پاسخگویی به چنین نیازهایی و با توجه به اینکه در این راستا معلمان بهترین گزینه‌هایی هستند که درباره وضع موجود صلاحیت‌ها در همکاران خود می‌توانند نظر دهند. این پژوهش مجموعه‌ای از صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان را، با توجه به جدیدترین دستاوردها فراهم می‌آورد. امید است این پژوهش گامی کوچک در جهت پژوهش نوین در نظام آموزشی به شمار آید. با توجه به مطالب بیان شده این تحقیق با هدف بررسی دیدگاه معلمان در خصوص وضعیت صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی شهر تهران انجام شده است که طی انجام پژوهش به سوال زیر پاسخ داده شده است: از نظر معلمان، صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی شهر تهران در چه وضعیتی قرار دارد؟

روش

این تحقیق از لحاظ هدف تحقیق کاربردی و از لحاظ نحوه اجرا، پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری کلیه معلمان شاغل زن مقطع ابتدایی دخترانه شهر تهران در سال

تحصیلی ۹۵-۹۴ است. به دلیل گستردگی حجم جامعه آماری از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه ای با انتساب متناسب استفاده شده است. دو منطقه، ۶ و ۲ به عنوان نمونه انتخاب شد. بدین ترتیب تعداد معلمان زن در این دو منطقه ۱۱۲۲ نفر می‌باشد. بر اساس اندازه نمونه حدود ۱۵۶ نفر منطقه ۲ و ۷۰ نفر منطقه ۶ نفر در نظر گرفته شد، که نمونه آماری ۲۲۶ نفر می‌باشد. به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از یک پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. پرسشنامه شامل ۳۵ گویه در قالب ۸ مولفه اصلی صلاحیت‌های ارتباطی، شخصیتی، اخلاق حرفه‌ای، تدریس، اجتماعی، آموزشی- ارزشیابی، مدیریت در کلاس و فناوری اطلاعات با مقیاس لیکرت در نظر گرفته شده است. برای بررسی روایی پرسشنامه تدوین و با نظر استادان راهنما و مشاور نهایی شد. پایایی آن پس از اجرای مقدماتی از طریق محاسبه آلفای کرونباخ ۰/۹۵ محاسبه گردید. روش آماری در این پژوهش، آمار توصیفی (فراوانی، درصد شاخص‌های پراکندگی، میانگین وانحراف معیار) و آمار استنباطی شامل t تک گروهی و آزمون فریدمن با استفاده از نرم افزار spss است.

یافته‌ها

از نظر معلمان، صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی شهر تهران در چه وضعیتی قرار دارد؟

جدول ۱- آمار فراوانی و درصد فراوانی نمونه مورد مطالعه با توجه به سطوح تحصیلی، سابقه تدریس، رشته تحصیلی:

متغیر	سطح تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
تحصیلات	کارشناسی	126	55.8
سابقه تدریس	بیش از ۱۰ سال	170	75.2
رشته تحصیلی	انسانی	190	84.1
	کل	226	100.0

جدول ۲: نظر معلمان آموزش ابتدایی در هر یک از مولفه های صلاحیت حرفه ای Test Value=۳

df	سطح معنا داری	t	خی دو	گویه های مولفه صلاحیت حرفه ای	صلاحیت حرفه ای
۲۲۵	.۰۰۰۰	۲۹,۲۶۲	۱۴۰,۴	داشتن مهارت ارتباطی	صلاحیت های ارتباطی
			۱۵۶,۰	استفاده مناسب از تشویق و تنبیه	
			۱۹۲,۹	توانایی انتقال افکار و عقاید به دانش آموزان	
			۱۳۳,۶	توانایی ارتباط برقرار کردن با فرهنگ و گویش های مختلف	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۳۹,۷۶۱	۱۲۵,۹	مسئولیت پذیری	صلاحیت های شخصیتی
			۷۰۲,۰	صداقت	
			۱۰۶,۴	احترام و ادب در برخورد با دیگران	
			۵۰۹,۲	اعتماد به نفس	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۳۳,۱۵۱	۶۳,۳۲	تجزیه و تحلیل مسائل اخلاقی	صلاحیت های اخلاق حرفه ای
			۱۲۴,۵	تصمیم گیری در مباحث اخلاقی	
			۴۹,۴۱	اخلاق خوب داشتن	
			۱۱۶,۹	مسئولیت داشتن نسبت به جامعه	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۱۹,۵۵۷	۱۲۶,۲	درک بالا در مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی	صلاحیت های تدریس
			۱۱۵,۶	استفاده از روش های مختلف تدریس	
			۱۰۹,۸	استفاده از طرح درس	
			۱۵۶,۷	معنی دار نمودن یادگیری (پیوند میان آموخته های قبلی و جدید)	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۲۶,۶۰۴	۱۴۶,۳	مهارت تدریس موثر	صلاحیت های آموزشی - ارزشیابی
			۶۵,۲۹	تحلیل محتوای برنامه درسی	
			۹۷,۱۸	شناخت روش های مختلف ارزشیابی و گزارش دهی، نقاط ضعف و قوت	
			۱۷۶,۶	تجزیه و تحلیل منظم و توجه به فرآیند نتایج ارزشیابی و به کارگیری آن	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۲۱,۰۸۲	۸,۲۳	تعیین تکلیف برای دانش آموزان	صلاحیت های اجتماعی
			sig: 0.016		
			۸۴,۹۷	توانایی گرفتن و دادن بازخورد به دانش آموزان	
			۸۵,۵۴	مهارت طراحی، اجرا، نظارت بر تجارب یادگیری	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۲۱,۰۸۲	۱۰۰,۷	تجزیه و تحلیل مسائل و دیدگاه های مختلف اجتماعی	صلاحیت های اجتماعی
			۱۸۶,۳	آشنایی مفاهیم اجتماعی (عدالت، برابری، دموکراسی و...)	
			۸۹,۵۴	دانش کافی در مطالعات اجتماعی	
			۱۰۰,۲	آشنایی با حقوق مدنی، شهروندی	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۳۳,۹۲۱	۹۰,۱۹	حضور منظم در کلاس درس	صلاحیت های مدیریت در کلاس
			۳۴,۲۵	جدیت، تحرک و تلاش در فرآیند یاددهی	
			۱۰۲,۷	خوابیدن داری و کنترل عواطف شخصی در برخوردهای پیش بینی نشده	
			۱۳۴,۰	برقراری روابط صحیح در برخورد با دانش آموزان	
۲۲۵	.۰۰۰۰	۱۲,۱۷۴	۱۲۹,۳	کاربرد ابزارها و تجهیزات فنی برای انتقال دانش	صلاحیت های فناوری اطلاعات
			۱۱۰,۵	استفاده از اینترنت در پروژه های درسی	
			۱۰۰,۲	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر تدریس	
			۱۰۶,۵	استفاده از اینترنت در جستجوی منابع جدید	

با توجه به جدول ۲ به منظور بررسی میزان شیوع هر یک از گویه های مولفه ی صلاحیت های حرفه ای در میان معلمان از آزمون خی دو استفاده شد. با توجه به نتایج آزمون خی دو ملاحظه می شود در اکثر ابعاد در تمام این مولفه ها و گویه ها در سطح ($p < 0/000$) معنادار است. نتیجه اجرای آزمون t در تمام مولفه های صلاحیت حرفه ای معنادار است. t مشاهده شده در سطح ($p < 0/000$) معنادار است، با توجه به معنادار بودن این مولفه ها و میانگین مشاهده شده در هر یک از آن ها که بالاتر از حد متوسط است، با ۹۹٪ اطمینان می توان گفت وضعیت معلمان در همه مولفه های صلاحیت حرفه ای مناسب و در وضعیت خوبی قرار گرفته است.

بحث و نتیجه گیری

بررسی نتایج حاصل از این تحقیق بیانگر این واقعیت است نظر معلمان در خصوص وضعیت موجود صلاحیت های حرفه ای آموزش ابتدایی در مؤلفه های صلاحیت حرفه ای در وضعیت خوبی قرار دارد و بالاتر از حد متوسط نشان داد. بیشترین حجم نمونه دارای مدرک تحصیلی کارشناسی هستند. بیشتر افراد حاضر در نمونه ی تصادفی سابقه ی تدریس بیش از ۱۰ سال داشته اند. بیشترین حجم نمونه در رشته های انسانی تحصیل کرده بودند. معلمان باید از مهارت ارتباطی در ارتباط با دانش آموزان در کلاس درس برخوردار باشند. کودکان دبستانی نسبت به انتقاد و استهزاء بسیار حساس هستند، و بیشتر آنان در مورد سازگاری یا ناتوانی های خود با پذیرفتن قصور مشکلاتی دارند. در این دوران معلم باید روحیه رقابت، معاشرت و ارتباط صحیح را به دانش آموزان یاد دهند. معلمان باید در استفاده از تشویق و تنبیه به جا، مهارت انتقال افکار و عقاید خود به دانش آموزان در یادگیری بهتر و سریع تر مفاهیم مهارت داشته باشند. همانطور که مشاهده می شود در شهر تهران به خاطر اینکه یک شهر بزرگ و مهاجر پذیر است، وجود فرهنگ های مختلف معلم را وادار می کند مهارت ارتباط برقرار کردن با فرهنگ و گویش های مختلف را دارا باشد. از نظر صلاحیت شخصیتی با اعتماد به نفس باشد، با همکاران خود به احترام و ادب رفتار کند، صداقت در رفتار داشته باشد و اگر در کار خود شکست خورد مسئولیت شکست خود را بپذیرد از نظر روحی و روانی به آن یاری رسد تا پروسه تربیتی دانش آموزان به خوبی طی شود. باید معلم ابتدایی در زمینه اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی درک بالا، حس مسئولیت و تجزیه و تحلیل خوبی داشته باشد تا اگر مسئله مشکلات اخلاقی پیش آمد بتواند درست ترین تصمیم را بگیرد. برای افزایش یادگیری مفاهیم توسط دانش آموز معلم باید، جدیدترین روش های تدریس، طرح درس مناسب به کار برد. مهارت تحلیل محتوا خوب و بتواند مفاهیم قبلی را به

مفاهیم جدید پیوند زند. از روش های ارزشیابی درست تعیین تکلیف، مهارت طراحی اجرا، شیوه گزارش دهی و ارزشیابی از دانش آموزان و تجزیه و تحلیل نتایج ارزشیابی، گرفتن و دادن بازخورد مناسب به دانش آموزان برخوردار باشد تا روند یادگیری و آموزش دانش آموز به درستی طی شود زیرا قصور در این زمینه شکست های غیر قابل جبران را در سالهای آینده به دنبال دارد. بعضی دانش آموزان در خانواده با مشکلاتی چون طلاق، طرد، جدایی یا فوت والدین و... روبه رو و دچار انزوا و افسردگی هستند و ممکن است تنش های و ناسازگاری هایی را در مدرسه داشته باشند، معلم باید بتواند ابتدا خود از مهارت کنترل عواطف شخصی و حضور منظم در کلاس را دارا باشد و بعد بتواند جو کلاس را اداره کند و با دانش آموزی که ناسازگاری می کند بتواند برخورد صحیح و ارتباط درست برقرار کرده و اداره کلاس از دستش خارج نشود. امروز باید معلمان بتوانند از تکنولوژی، فناوری اطلاعات نه تنها در تدریس بلکه برای به روز کردن دانش خود و انتقال اطلاعات به دانش آموز استفاده و از ایمیل، چت، اینترنت، فضای مجازی برای ارتباط با دانش آموزان و همکاران خود استفاده کند. با توجه به یافته های تحقیق به منظور رفع نارسایی ها و اصلاح و بهبود کیفیت صلاحیت های حرفه ای معلمان پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می گردد:

این صلاحیت ها می تواند به عنوان معیاری جهت سنجش صلاحیت های معلمان مورد استفاده قرار گیرد.

در زمینه دیدگاه معلمان نسبت به وضعیت موجودشان نقاط قوت حفظ و نقاط ضعف مورد تقویت قرار گیرد. برنامه ریزان و مسئولین از نتایج این پژوهش در برنامه های ضمن خدمت استفاده کنند و زمینه علمی جهت تربیت، جذب، حفظ و نگهداری و توسعه حرفه ای معلمان فراهم آید. طراحی و تدوین برنامه های رشد و توسعه حرفه ای معلمان قبل و ضمن خدمت با توجه به این مؤلفه ها انجام گیرد و سیاست تشویقی در رابطه با دانش افزایی، توسعه حرفه ای و ارتقاء کیفی معلمان صورت گیرد.

یافته های پژوهش در مورد وضعیت موجود معلمان به عنوان نقطه شروع تحول و برنامه ریزی ها در این مورد اتخاذ سیاست های عملگرا به جای شعارگونه در نظر گرفته شود. با توجه با نتایج حاصله تدوین برنامه های ضمن خدمت در جهت ارتقاء و آموزش صلاحیت های حرفه ای در معلمان دوره ی ابتدایی به صورت مداوم انجام گیرد.

در تحول و دگرگونی اساسی در طراحی برنامه درسی، حرفه ای شدن معلمان، استفاده از دیدگاه ها و نظریه های نوین و ... به جای تغییرات مقطعی و جزئی صورت گیرد و بهتر است اجرای نظرسنجی

کامل و دقیق از دیدگاه مدیران، دانش‌آموزان مشابه این تحقیق، انجام گیرد تا دید جامع برای برنامه ریزان آموزش و پرورش دهد.

پیشنهاد می‌شود بررسی صلاحیت‌های معلمان به تفکیک مناطق آموزشی ورشته‌های مختلف و مقایسه نتایج آن با پژوهش حاضر انجام گیرد.

ممکن است مقایسه میان نظرات معلمان زن و مرد در مورد صلاحیت‌های حرفه‌ای در مقطع ابتدایی نتایج دیگری را رقم بزند پس پیشنهاد می‌شود مشابه همین تحقیق در معلمان مدارس پسرانه انجام گیرد تا نتایج مقایسه شود.

پیشنهاد می‌شود انجام پژوهش‌هایی در آینده در زمینه سایر مؤلفه‌های دیگر صلاحیت حرفه‌ای مانند: صلاحیت حل مسئله، صلاحیت مادام‌العمر، صلاحیت کار گروهی، دانش جهانی، صلاحیت فرهنگی و غیره... انجام گیرد.

منابع و مأخذ

- حمیدیان، برات. (۱۳۷۹). روش‌های ایجاد و پرورش خلاقیت در دانش‌آموزان. *مجله رشد معلم*، دوره نوزدهم (۳)، ۶۳-۶۰.
- رحمانی‌فر، رحمت (۱۳۹۲). *بررسی رابطه صلاحیت‌های حرفه‌ای دبیران زبان انگلیسی با احساس خودکارآمدی و خلاقیت*. (پایان نامه کارشناسی ارشد)، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- صافی، احمد. (۱۳۹۳). *آموزش و پرورش ابتدایی*، دوره اول و دوم متوسطه. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- طالبی، بهنام؛ مرادی، سمانه؛ پاکدل‌بناب، مهدی و زمستانی، قادر (۱۳۹۰). *تعیین میزان صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان*. اولین همایش ملی آموزش در ایران ۱۴۰۴، تهران: پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت.
- قدری، اسماعیل. (۱۳۹۳). *بررسی رابطه صلاحیت‌های حرفه‌ای و تعهد سازمانی دبیران مقطع متوسطه شهرستان چابهار*. (پایان نامه کارشناسی ارشد)، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران.
- ملایی‌نژاد، اعظم. (۱۳۹۱). *صلاحیت‌های حرفه‌ای مطلوب دانشجو معلمان دوره آموزش ابتدایی*. فصلنامه نوآوری آموزشی، سال یازدهم (۴۴)، ۶۲-۳۳.

نادری، عزت‌اله. حاجی‌زاد، محمد. شریعتمداری، علی. و سیف‌نراقی، مریم. (۱۳۸۹). بررسی و مقایسه مهارت‌های حرفه‌ای معلمان دروس علوم پایه و علوم انسانی دوره راهنمایی شهرستان بهشهر به منظور ارائه روش‌های ارتقای کیفی این مهارت‌ها. *فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی*، سال دوم (۲)، ۷۵-۹۶.

Kucukturan, G. (2011). Qualification scale for early childhood teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 28, 579-590.

Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T., & Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805.

Ngang, T. K., Yunus, H. M., & Hashim, N. H. (2015). Soft Skills Integration in Teaching Professional Training: Novice Teachers' Perspectives. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 835-840.

Selvi, K. (2010). Teachers' competencies. *Cultura International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*, 7(1), 167-175.

Valica, M., & Rohn, T. (2013). Development of the Professional Competence in the Ethics Teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 865-872.

Žygaitienė, B., Barkauskaitė, M., & Miškinienė, M. (2013). professional competences of a teacher during the period of educational paradigm transformation in Lithuania. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 165-169.

Zulfija, M., Indira, O., & Elmira, U. (2013). The Professional Competence of Teachers in Inclusive Education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 89, 549-554.

Žvan, M., & Lešnik, B. (2014). COMPETENCIES FOR TEACHERS OF PHYSICAL AND HEALTH EDUCATION. *Research in Physical Education, Sport & Health*, 3(1).